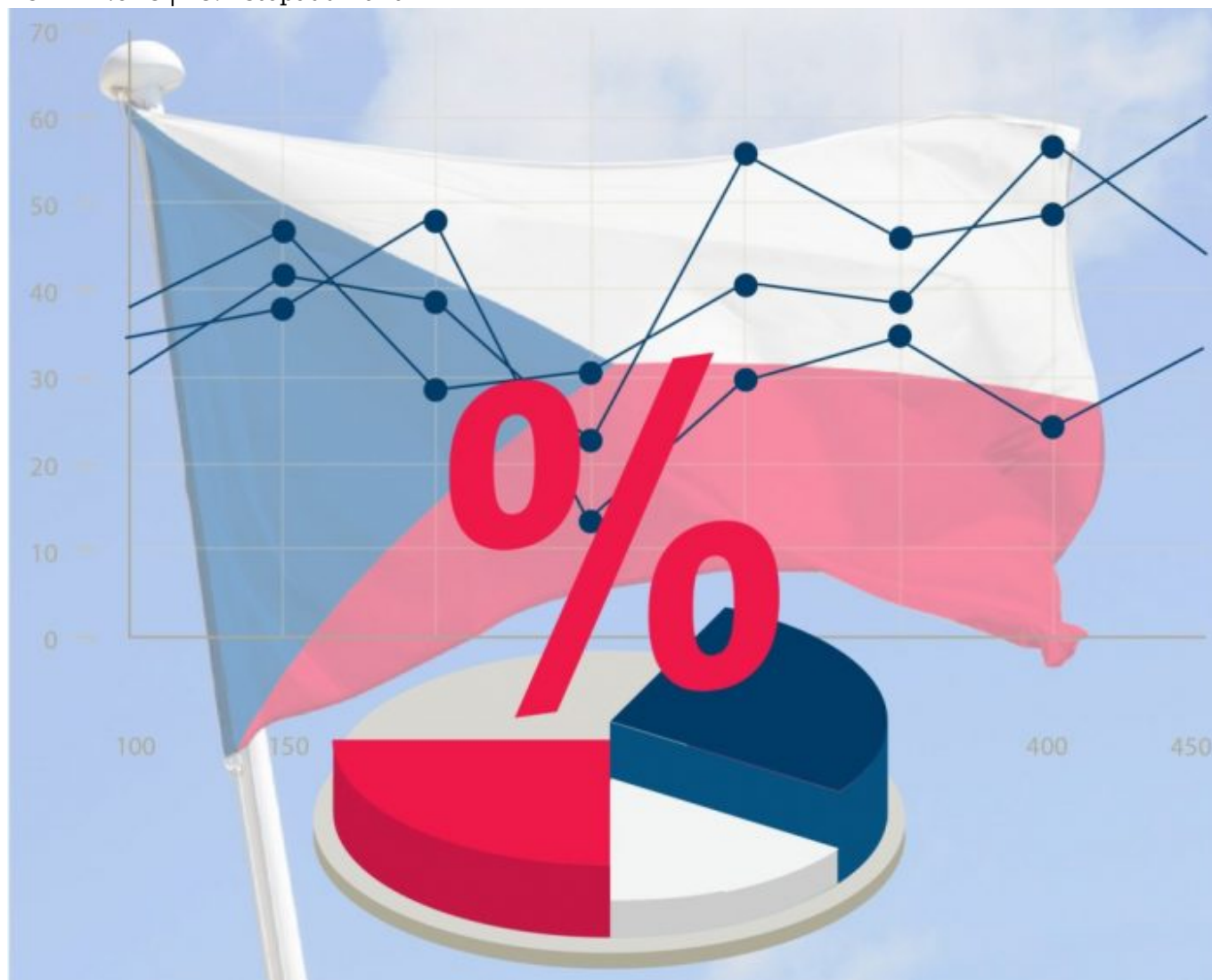

Daňový balíček znamená, že schodek příští rok bude až 410 miliard korun

- CZ24 News | 25. listopadu 2020

ČESKO: Balíček, k němuž cestu otevírá „tíštní miliard“ v podání Evropské centrální banky, se uhradí z peněz z fondu obnovy EU.

Sněmovní přijetí daňového balíčku je pro českou ekonomiku příznivou zprávou. Nejen proto, že v hospodářsky náročném čase dojde k proticyklickému, tedy ekonomicky žádoucímu snížení daňové zátěže obyvatelstva, ale i proto, že z důvodu navýšení daňové slevy na poplatníka se příznivý efekt balíčku výrazněji dotkne také skupin zaměstnanců s nižšími příjmy. Do značné míry tak odpadá zásadní argument proti změně základu zdanění práce ze superhrubé na hrubou mzdu. Tímto argumentem bylo právě to, že tuto změnu – neboli „zrušení superhrubé mzdy“ – tolik nepocítí zaměstnanci s nízkými příjmy, kteří logicky platí nižší daň než zaměstnanci s vyššími příjmy.

Další argument proti daňovému balíčku spočívá v tom, že zejména výhledově zásadně ohrožuje udržitelnost veřejných financí. Sama vláda ale deklaruje, že „zrušení superhrubé mzdy“ bude v platnosti pouze dva roky, ačkoli toto časové ohraničení není do schválené legislativy nijak explicitně vtěleno. Je ale zřejmé, že další vláda, pravděpodobně ta, která vzejde sněmovních voleb příštího roku, bude muset činit další zásadní změny v nastavení daňového systému ČR a bude muset pravděpodobně přistoupit ke zvýšení daní. To zvyšuje nejistotu mezi zaměstnavateli či podnikateli a

obecně v ekonomice, která může ochromovat ekonomickou aktivitu. Balíček navíc znamená enormní výpadek veřejných rozpočtů. Pouze „zrušení superhrubé mzdy“ připraví veřejné rozpočty ročně o 88 miliard korun, vyplývá z výpočtu Národní rozpočtové rady. Za dva roky se tedy jedná o zhruba 180 miliard. Jen menší část tohoto manka bude kompenzována navýšeným inkasem daně z přidané hodnoty a daně spotřební.

Už jen ve světle „zrušení superhrubé mzdy“ je tedy zřejmé, že bude obtížné, ne-li nemožné dodržet plán schodku státního rozpočtu na příští rok. Tento deficit má bez dopadu „zrušení superhrubé mzdy“ představovat 320 miliard korun. Přitom jenom dopad tohoto „zrušení“ na státní rozpočet dosahuje podle Národní rozpočtové rady bezmála šedesát miliard korun.

Realisticky je třeba počítat se schodkem v roce 2021 až kolem 410 miliard korun, neboť – jak plyne z vyčíslení ministryně financí Aleny Schillerové během sněmovního jednání v noci na dnešek – dopad schváleného balíčku do státního rozpočtu bude 87 miliard ročně. Celková zátěž balíčku na veřejné rozpočty pak má činit 130 miliard.

V této zátěži je započten i dopad zmíněného navýšení slevy na poplatníka. Ta už více než deset let činí 24 480 korun, nově však bude odpovídat průměrné hrubé mzdě za předminulý rok, takže pro rok 2021 byla měla představovat 34 125 korun.

Za dva roky, po něž bude tedy schválený balíček pravděpodobně v platnosti, přijdou kvůli tomu veřejné rozpočty o zhruba 260 miliard korun. Jen malá část této sumy bude kompenzována, a to nejen zmíněným vyšším inkasem DPH a spotřební daně, plynoucím z vyšší spotřeby obyvatelstva po „zrušení superhrubé mzdy“, ale i vyšším inkasem spotřební daně z tabáku, která se v rámci přijetí balíčku navyšuje výrazněji, než se předpokládalo.

Kompenzující efekt navýšeného inkasa DPH a spotřební daně má podle Národní rozpočtové rady odpovídat ročně maximálně čtrnácti miliardám korun, což za dva roky představuje necelých třicet miliard korun. Zvýšená daň z tabáku za dva roky přinese do veřejné kasy další zhruba čtyři miliardy korun. Dvouleté manko veřejných rozpočtů se tím dostává do pásma 220 až 230 miliard korun.

Podstatná část tohoto manka ovšem pravděpodobně bude kompenzována na díky efektu přílivu evropských peněz z takzvaného fondu obnovy EU, který byl dojednán letos v červenci. Nyní je prvotní plán výdajů spojených s tímto fondem ve fázi konzultací s Evropskou komisí. Brusel stanovuje kritéria pro výdaje fondu, přičemž prioritizuje oblast zelené a digitální ekonomiky. To jsou ale oblasti, do nichž by tak jako tak musely veřejné výdaje České republiky v nadcházející době intenzivně mířit, má-li si Česko alespoň udržet konkurenceschopnost a má-li dosáhnout závazku uhlíkové neutrality v roce 2050. Tak jako tak by Česko tedy muselo do těchto oblastí investovat i bez zmíněného červencového dojednání (základních kontur) fondu obnovy. Peníze, které ČR z fondu obnovy EU získá, má jít o zhruba 182 miliard korun, tak lze vnímat jako nečekaný „bonus“ pro tuzemské veřejné finance. Tento bonus přitom pokrývá podstatnou část manka veřejného rozpočtu vzniklého v souvislosti s nyní přijatým balíčkem. Po zahrnutí evropských peněz z fondu obnovy se uvedené manko scvrkává na zhruba 45 miliard korun za dva roky, tedy na necelých 25 miliard korun ročně. Takovéto „scvrklé manko“ pochopitelně žádný rozvrat veřejných financí ČR nezpůsobí.

Důležité i tak ale je, aby vláda vyslala jasnější signál, že také hodlá osekávat své běžné výdaje a že po roce 2021 hodlá razantně veřejné finance konsolidovat. Jinak opravdu hrozí výraznější zhoršení stavu tuzemských veřejných financí, které v krajním případě může vést ke zhoršení ratingu bonity dluhu České republiky, a tedy k prodražení nákladnosti obsluhy vládního dluhu, či dokonce k neplnění příslušného maastrichtského kritéria pro přijetí eura.

Zatím jsme od takového extrémního vyhocení situace vzdáleni. Světově významné ratingové

agentury, Standard & Poor's a Fitch, v nedávné době deklarovaly, že vidí budoucí vývoj českých veřejných financí jako stabilizovaný a že mají důvěru v to, že se je bude dařit v příštích letech konsolidovat. Po nočním schválení balíčku agentury jistě zpozorní, stejně jako mezinárodní věřitelé České republiky, avšak balíček sám o sobě by bezprostředně neměl vést ke zhoršení výhledu stran bonity dluhu ČR, nebo dokonce jeho vlastního ratingu, neměl by ani nijak zásadně přispívat k růstu výnosů (tedy úroků) českého vládního zadlužení. Vláda by však měla trhy konzistentněji a zřetelněji přesvědčovat o záměru konsolidace veřejných financí v příštích letech, zejména po roce 2021.

Zatím jsou mezinárodní ratingové agentury stran českého veřejného zadlužení tak „v klidu“ i proto, že Česko v kontextu situace na světě rozhodně nevybočuje. A nic na tom nezmění ani nyní schválený balíček. V důsledku koronavirové krize dochází k citelnému růstu zadlužení napříč ekonomicky vyspělým světem. Nárůst veřejného zadlužení ČR je v tomto mezinárodním kontextu průměrný, nebo dokonce mírně podprůměrný, a to přitom ČR vykazovala před úderem koronavirové krize jednoznačně podprůměrnou úroveň zadlužení v poměru k HDP v rámci ekonomicky vyspělého světa (např. v rámci EU).

Letošní globální pandemická krize zkrátka celosvětově uvolňuje stavidla dalšího veřejného zadlužování výrazněji než globální finanční krize z doby před deseti lety. Doba se zkrátka v tomto ohledu změnila. Naráží-li dnes část sněmovní opozice v ČR právě na to, že nynější nárůst tuzemského zadlužení by před deseti lety v době globální finanční krize nebyl možný, má pravdu. Změnil se ale právě kontext doby. Podstatou změny je zcela odlišný přístup zejména světově významných centrálních bank, jakou je v evropském ekonomickém okruhu hlavně Evropská centrální banka. Ty svými nekonvenčními zásahy v podobě například kvantitativního zadlužování – čili „tištění miliard nových eur“ – citelně stlačují úrokové sazby, včetně těch na vládním dluhu. Vládní zadlužování napříč ekonomicky vyspělým světem tak z důvodu této vysoce expanzivní měnové politiky klíčových centrálních bank není takovým strašákem jako před deseti lety. Nynější schválení daňového balíčku v ČR kromě jiného reflektuje právě i tuto změnu na poli mezinárodního centrálního bankovníctví.

Autor: LUKÁŠ KOVANDA

Zdroj: <https://pravyprostor.cz/>